

Feasibility Study of Good Urban Governance for Maku City

Issa Poorengha¹ | Mohammad Zaheri² | Shahrivar Roustaei³

1. Corresponding Author, Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Planning and Environmental Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran. poorangha1990@gmail.com

2. Department of Geography and Rural Planning, Faculty of Planning and Environmental Sciences, University, Tabriz, Iran. m_zaheri@tabrizu.ac.ir

3. Department of Geography and Urban Planning, Faculty of Planning and Environmental Sciences, Tabriz University, Tabriz, Iran. srostaiei@tabrizu.ac.ir

Article Information

Research Paper

Vol: 15
No: 56
P: 88-104
Received: 2022-10-13
Revised: 2023-11-27
Accepted: 2023-12-29
Published: 2024-08-01

Keywords:

- Urban Management
- Good Urban Governance
- Municipality
- City council
- Maku city

Cite this Article:

Poorengha, E., Zaheri, M., Roustaei, S. (2024). Feasibility Study of Good Urban Governance for Maku Cirt. *Journal of Arid Regions Geographic Studies* 15(56): 88-104.
doi: 10.22034/JARGS.2023.373974.0

Publisher: Hakim Sabzevari University

Abstract

Aim: The ever-increasing population of cities has created many problems for city management. Solving these problems has become a big challenge for urban management. Scientific and research centers and international organizations have introduced the approach of "good urban governance" as the most effective, least costly, and most sustainable method of urban management. Urban governance is a process formed based on the interaction between the official organizations and institutions of the city administration on the one hand, and non-governmental organizations and civil society organizations on the other. This article aims to analyze the feasibility of good governance in the urban management of Maku City by examining the indicators of good urban governance.

Material & Method: The research method is descriptive-analytical and is of a functional type. The statistical population of this study includes two groups of citizens and experts (municipality and city council). Statistical tests using mean comparison (T-test and ANOVA) were used to analyze the data collected from the questionnaire.

Finding: The findings of this study are significant. From the citizens' viewpoint, all the indicators of good urban governance are at a low level. However, experts believe that only the participation index is low. Furthermore, all neighborhoods of Maku city are at a low level in terms of good urban governance, with significant differences observed in three indicators: rule of law, justice index, and strategic insight index. In summary, this study's results underscore the urgent need to improve the realization of good urban governance in Maku city.

Innovation: This research stands out from previous studies as it comprehensively examines eight indicators of good urban governance, both from the perspective of citizens and experts. The findings of this unique approach can be instrumental in various planning initiatives, particularly those that prioritize the decentralization of the urban management process.

Extended Abstract

1. Introduction

Optimal urban governance is rooted in the perspective of new public management, introduced in the development literature since the late 1980s with the initiative of the World Bank, the United Nations Human Settlements Center, and other international institutions. Considering the increase in the urbanization process in the country, the demands and expectations of the citizens will undergo changes that the policymaker cannot answer with traditional management attitudes. Currently, scientific and research centers and international development organizations have introduced the "good urban governance" approach as the most effective, least expensive, and most sustainable method of urban management. Maku city, like other small cities in the country, has a centralized and top-down management style. Also, it is essential to examine the underlying factors of good governance in Maku because the issue of the administration and management of this city is important due to its location on the border, the Turkish and Kurdish ethnic groups living in it, and its quality can cause more institutional and government trust of the residents of this city, and as a result, national cohesion and unity. Therefore, the current research aims to investigate the status of good urban governance indicators in different neighborhoods of Maku city, introduce the approach of good urban governance, and identify the status of indicators of good urban governance from the point of view of citizens and experts in Maku city. Most of the studies done in urban governance have focused on identifying the components and indicators of urban governance and defining these indicators based on existing problems and issues and the necessity of creating changes in the urban management process. Most of the studies done on urban governance have identified the components and indicators of urban governance and defined these indicators based on existing problems and issues and the necessity of creating changes in the urban management process. Only some of the indicators of good urban governance have been examined. However, in the present study, eight indicators of good urban governance have been used, both from the point of view of the citizens and the experts. It is obvious that the approach of all studies has been to emphasize the decentralization of the urban management process, participation, and transformation of the urban management process in line with the indicators mentioned.

2. Materials and Methods

The current research has an applied purpose and a descriptive-analytical method. Data was collected using documentary and field methods (through a researcher-made questionnaire). The statistical population of this research included two groups; the citizens of Maku neighborhoods, municipality experts, and Maku city council members. The sampling method of the research is stratified random with proportional assignment of the respondents, and the samples are distributed according to the population of each neighborhood. After selecting the number of samples in each neighborhood, the samples were selected by a simple random method. Also, in the current research, there are eight indicators of good urban governance (rule of law, accountability, transparency, participation, partiality and efficiency, orientation and agreement, justice and strategic insight) published by the United Nations.

3. Results and Discussion

The results of the general state of good urban governance in Maku city show that all the indicators raised in this field are presented below the optimal level. Among the indicators of good urban governance, the effectiveness and efficiency index, with an average of 2.23, has the highest score, and the justice index, with an average of 2.01, has the lowest score. The results obtained from the t-test show that good governance in Maku is not in good condition. Also, because the city management officials were under the influence of powerful central government institutions before they were influenced by the citizens' demands and had a top-down approach, the views of citizens and experts are different. From the point of view of the citizens, all indicators of good urban governance are at a low level. However, according to experts, only the participation index is at a low level, and other indicators of good urban governance are at a suitable level. The results of examining the status of good urban governance indicators in the sixteen neighborhoods of Maku city show that all the neighborhoods of Maku city are at a low level in terms of good urban governance. So, among the sixteen neighborhoods of Maku city, neighborhood 9 has the highest score with an average of 2.18, and neighborhood 4 has the lowest score with an average of 1.96. Also, the results obtained from the ANOVA test show that the neighborhoods of Maku city are significantly different from each other in three indicators of rule of law, justice, and strategic insight. However, other indicators of good urban rule have the same average in the neighborhoods under study.

4. Conclusions

In general, the results of this research indicate a low level of good governance in Maku city. As a result, good governance, which could be realized through the cooperation of the city council, municipality, and the people, has not been realized. In explaining and analyzing the emergence of such a situation, we can mention the centralized and single-level management from top to bottom of city officials and managers in the studied neighborhoods, vertical communication and cooperation, lack of attention to civic and people-centered institutions, discrimination in laws and regulations and finally not paying attention to the community development strategy as the basis of cooperative development, which aims to pay attention to a citizen as a responsible and active member in the urban society to encourage cooperation to improve their living standards. This research found that the formation of a good urban governance approach is not possible without paying attention to the effective role of citizens, and paying attention to this approach is the basis for the development and solving of urban problems and ultimately increasing the performance of urban management and any fundamental change in the city and the reduction of urban problems depends on fundamental reforms in the approach and systems of urban planning and management.

5. Acknowledgment & Funding

- Authors are thankful to all interview participants for supporting this research.
- The manuscript did not receive a grant from any organization

6. Conflict of Interest

- The authors declare that they have no known competing financial interests or personal relationships that could have appeared to influence the work reported in this paper.
- The authors declare no conflict of interest.

دانشگاه حکیم سبزواری

مطالعات جغرافیایی مناطق خشک

ارزیابی میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو

عیسی پورعناقا^۱ , محمد ظاهری^۲, شهرپور روستایی^۳

- ۱- نویسنده مسئول، گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده برنامه‌ریزی و علوم محیطی، دانشگاه تبریز، شهر تبریز، ایران. poorangha1990@gmail.com
- ۲- گروه آموزشی جغرافیا و برنامه‌ریزی روستایی، دانشکده برنامه‌ریزی و علوم محیطی، دانشگاه تبریز، شهر تبریز، ایران. m_zaheri@tabrizu.ac.ir
- ۳- گروه جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشکده برنامه‌ریزی و علوم محیطی، دانشگاه تبریز، شهر تبریز، ایران. rostaei@tabrizu.ac.ir

چکیده:

هدف: افزایش روزافزون جمعیت شهرها مشکلات عدیده‌ای را برای اداره شهرها ایجاد کرده است؛ به طوری که حل این مشکلات به چالشی بزرگ برای مدیریت شهری تبدیل شده است. به نحوی که مدیریت شهری به تنهایی قادر به حل این مشکلات نیست. مراکز علمی و تحقیقاتی و سازمان‌های بین‌المللی توسعه در زمان حاضر رویکرد «حکمروایی خوب شهری» را به عنوان اثربخش‌ترین، کم‌هزینه‌ترین و پایدارترین شیوه مدیریت شهری معرفی کرده‌اند. حکمروایی شهری فرایندی است که بر اساس کنش متقابل میان سازمان‌ها و نهادهای رسمی اداره شهر از یک سو و سازمان‌های غیردولتی و تشکل‌های جامعه مدنی از طرف دیگر شکل می‌گیرد. هدف از این مقاله، تحلیل و بررسی میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب در مدیریت شهری شهر ماکو از طریق بررسی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری است.

روش و داده: روش پژوهش توصیفی - تحلیلی و از نوع کاربردی است. جامعه آماری این پژوهش شامل دو گروه شهروندان و کارشناسان (شهرداری و شورای شهر) است. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع‌آوری شده از پرسش‌نامه، از آزمون‌های آماری مقایسه میانگین (T-test) و ANOVA) استفاده شده است.

یافته‌ها: نتایج به دست آمده نشان می‌دهد از دید شهروندان تمامی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در سطح پایینی قرار دارد. اما از نظر کارشناسان تنها شاخص مشارکت در سطح پایین قرار دارد. همچنین همه محله‌های شهر ماکو از لحاظ حکمروایی خوب شهری در سطح پایینی قرار دارند و محله‌های شهر ماکو در سه شاخص قانون‌مداری و شاخص عدالت و شاخص بینش راهبردی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری دارند. به طور کلی نتایج این تحقیق حاکی از پایین بودن میزان تحقق حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو است.

نوآوری، کاربرد نتایج: در بیشتر پژوهش‌های صورت گرفته به بررسی تنها برخی از شاخص‌های حکمروایی خوب شهری پرداخته شده اما در پژوهش حاضر از هشت شاخص حکمروایی خوب شهری، هم از دیدگاه شهروندان و هم از دیدگاه کارشناسان بررسی شده استفاده شده است. همچنین از نتایج این پژوهش می‌توان در برنامه‌ریزی‌های مختلف با تأکید بر تمرکززدایی از فرایند مدیریت شهری بهره گرفت.

اطلاعات مقاله

مقاله پژوهشی

شماره:	۱۵
دوره:	۵۶
صفحه:	۸۸-۱۰۴
تاریخ دریافت:	۱۴۰۱/۰۷/۲۱
تاریخ ویرایش:	۱۴۰۲/۰۹/۰۶
تاریخ پذیرش:	۱۴۰۲/۱۰/۰۸
تاریخ انتشار:	۱۴۰۳/۰۵/۱۱

کلیدواژه‌ها:

- مدیریت شهری
- حکمروایی خوب شهری
- شهرداری
- شورای شهر
- شهر ماکو

نحوه ارجاع به این مقاله:

پورعناقا، عیسی،، ظاهری، محمد، روستایی، شهرپور. (۱۴۰۳). ارزیابی میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو. *مطالعات جغرافیایی مناطق خشک*، ۱۵(۵۶): ۸۸-۱۰۴. doi: 10.22034/JARGS.2023.373974.0

ناشر: دانشگاه حکیم سبزواری

© نویسنده(گان).

[10.22034/JARGS.2023.373974.0](https://doi.org/10.22034/JARGS.2023.373974.0)

۱- مقدمه

حکمرانی مطلوب شهری فصل مشترک تمام کنش‌گران اجتماعی است و ریشه در چشم‌انداز مدیریت عمومی نو دارد که از اواخر دهه ۱۹۸۰ با ابتکار عمل بانک جهانی و مرکز اسکان بشر سازمان ملل و سایر نهادهای بین‌المللی در ادبیات توسعه وارد شده است (pourmohammadi et al., 2010). ظهور مفهوم حکمروایی به عنوان یک رویکرد جایگزین برای روش‌های سنتی مدیریت و حکمرانی است (Tomás et al., 2016). ساختار مدیریتی یک شهر نمودی از وضعیت کل حاکمیت کشور است (Dekkern & kempen, 2002). در عرصه شهر، گروه‌های ذی‌نفع به عنوان بازیگران صحنه در جهت اهداف و مقاصد خود عمل می‌کنند. در صورت فقدان قدرت کارگردانی بازیگران، مدیریت شهری خود، بازیچه بازیگران صحنه شهر خواهد شد (saeednia, 2003).

از طرفی در شرایط پیچیدگی جوامع شهری و به تبع آن تعدد و تکثر کنشگران و نیروهای مؤثر در حیات شهری در مقیاس‌های مختلف محلی، ملی و منطقه‌ای همگرایی آنها در جهت رسیدن به عدالت فضایی را می‌توان مهم‌ترین ضرورت حکمروایی و جایگزینی آن به جای شیوه‌های قبلی مدیریتی دانست (lalepoor, 2007). گسترش شهرنشینی و به دنبال آن، مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش توجه به راهبردها و چاره‌های سودمند برای بهینه‌سازی زندگی شهروندان را ضروری کرده است. در چند دهه اخیر، با مطرح شدن مفاهیم و رویکردهای دموکراتیک، الگوهای جدید حاکمیتی شکل یافتند. یکی از این اشکال جدید، جنبش حکمروایی خوب شهری بوده است (andsta & rustaei, 2021). روند شهرنشینی در ایران رو به افزایش است؛ به گونه‌ای که از سال ۱۳۶۵-۱۳۹۵ جمعیت شهرنشین از ۵۴.۳ به ۷۴ درصد رسیده و تعداد شهرهای کشور هم در همین بازه زمانی از ۴۹۶ شهر به ۱۲۴۲ شهر در سال ۱۳۹۵ رسیده است (moavenat eghtesadi otagh iran, 2017). با توجه به این افزایش روند شهرنشینی در کشور، به نظر می‌رسد خواسته‌ها و انتظارات شهروندان هم دچار تغییراتی شود که نمی‌توان با نگرش‌های سنتی مدیریتی به آنها پاسخ مناسبی از جانب سیاست‌گذار ارائه کرد. گرچه این رویکرد با این نام در قوانین مدیریت شهری کنونی ایران به کار گرفته نشده و اتکا به آن ریشه در قوانین ندارد؛ ولی استفاده از آن در حال گسترش است و مدیریت شهرها با این الگو بیگانه نیست. شهر ماکو همانند سایر شهرهای کوچک کشور شیوه مدیریتی متمرکز و از بالا به پایین دارد و همچنین لزوم بررسی عوامل زمینه‌ساز حکمروایی خوب در شهر ماکو بسیار مهم است چرا که مسئله نحوه اداره و مدیریت این شهر به علت قرار داشتن در مرز و قومیت ترک و کرد ساکن در آن مهم است و کیفیت آن می‌تواند سبب اعتماد نهادی و دولتی بیشتر ساکنین این شهر و در نتیجه انسجام و وفاق ملی گردد؛ بنابراین پژوهش حاضر با اهدافی همچون، بررسی وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محله‌های مختلف شهر ماکو؛ معرفی رویکرد حکمروایی خوب شهری و شناسایی وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان و کارشناسان در شهر ماکو به بررسی این مهم پرداخت. در این راستا پژوهش حاضر درصدد پاسخگویی به سؤالاتی از قبیل، "شهر ماکو از نظر حکمروایی خوب شهری در چه سطحی قرار دارد؟ وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در میان محله‌های مختلف شهر ماکو چه تفاوتی را نشان می‌دهد؟" است. دیدگاه شهروندان و کارشناسان شهر ماکو در خصوص وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو چگونه است؟

در اواخر دهه ۱۹۸۰ میلادی، موضوع حکمروایی خوب به عنوان ابزاری برای توسعه پایدار و کاهش فقر مخصوصاً در میان سازمان‌های بین‌المللی مطرح شد (sime, 2019). بانک جهانی در مطالعات سال ۱۸۸۹ دریافت که حکمرانی شیوه مدیریت اداره کشور یا رابطه شهروندان با حکومت‌کنندگان موضوع محوری توسعه است. پس از آن زمان سازمان ملل در دومین کنفرانس مربوط به سکونتگاه انسانی (UN- HABITAT) در سال ۱۹۹۶ در استانبول تأکید کرد که در جهت استقرار حکمرانی شهری در شهرهای جهان قدم بردارد و شعار خود را «فعالیت جهانی برای حکمرانی شهری پسندیده»^۱ قرار داد (hekmatnia et al., 2017). پس از آن مفهوم جدید حکمرانی خوب در سمینارها و همایش‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفت. به این ترتیب در زمینه مدیریت شهرها حکمروایی خوب شهری به عنوان پارادایمی نو در برابر حکومت شهری مطرح گردید (جدول ۱).

جدول ۱. مقایسه ویژگی‌های اصلی حکومت و حکمرانی

معیار مقایسه	حکومت	حکمرانی
کنش‌گران	- تعداد بسیار محدود مشارکت‌کنندگان - عوامل اجرایی اساساً دولتی	- تعداد بسیار زیاد مشارکت‌کنندگان - بازیگران بخش خصوصی و عمومی
کارکردها	- مشاوره‌های صورت نمی‌گیرد - عدم همکاری در صورت‌بندی سیاست‌ها و اجرای آن‌ها	- انجام مشاوره - همکاری تا حد امکان در صورت‌بندی سیاست‌ها و اجرای آن‌ها
ساختار	- مرزهای بسته - عضویت غیرارادی	- مرزهای بسیار باز - عضویت داوطلبانه
قراردادهای تعامل	- اقتدار سلسله‌مراتبی، رهبری از بالا - تعامل خصمانه/روابط متضاد - برخوردهای غیررسمی - پنهان‌کاری	- مشاوره افقی/ تحرک درونی - توافق بر سر هنجارهای تکنوکراتیک/ روابط تعاونی - برخوردهای بسیار غیررسمی - باز بودن (شفافیت)
توزیع قدرت	- آزادی عمل بالای دولت از جامعه - تسلط دولت - گروه‌های ذی‌نفع جامعه هیچ نفوذی در دولت ندارند - هیچ تعادل یا هم‌زیستی بین بازیگران وجود ندارد	- آزادی عمل اندک دولت از جامعه - تسلط پراکنده دولت - گروه‌های ذی‌نفع نفوذ پراکنده‌ای در دولت دارند - تعادل و هم‌زیستی بین بازیگران وجود دارد

منبع: (berkpoor & asadi, 2009)

به طور کلی پژوهشگران و نهادهای بین‌المللی برای حکمروایی خوب، ویژگی‌ها و معیارهای مختلفی را پیشنهاد داده‌اند که در جدول زیر شماری از مهم‌ترین آنها آمده است (جدول ۲).

جدول ۲. ویژگی‌ها و شاخص‌های مطرح شده برای حکمروایی از نظر سازمان‌های بین‌المللی

سازمان مطرح‌کننده	ویژگی‌ها و شاخص‌های مطرح شده برای حکمروایی
بانک جهانی	سیاست‌گذاری قابل پیش‌بینی، آشکار و روشن‌بین، قانونمندی، فرایندهای شفاف و جامعه مدنی مشارکت‌کننده در امور عمومی
سند آموخته‌های حاصل از انجام اقدامات نمونه در کشورهای آسیایی	مسئولیت و پاسخگویی، پذیرا و پاسخ‌ده بودن، نوآوری، همکاری بخش‌های خصوصی و دولتی، کنش متقابل شهروندان و حکومت محلی، مدیریت غیرمتمرکز، توسعه منابع انسانی
سازمان ملل	مشارکت، قانونمندی، شفافیت، مسئولیت و پاسخگویی، جهت‌گیری توافقی، عدالت، اثربخشی و کارایی، بینش راهبردی
کنفرانس UNDP با عنوان «ارتباط بخش خصوصی و دولتی در مدیریت محیط شهری»	مشارکتی، شفاف، مسئول، اثربخش، عدالت‌پذیر، قانونمند، در نظر گرفتن نظر گروه‌های محروم، در نظر گرفتن اولویت‌ها بر پایه توافق گسترده جامعه

منبع: (berkpoor, 2007)

از میان اسناد موجود در زمینه ویژگی‌ها و شاخص‌های حکمروایی خوب شهری، سند انتشار یافته از سوی سازمان ملل را می‌توان جامع‌ترین بیانیه در این زمینه دانست. در این بیانیه ویژگی‌ها و شاخص‌های حکمروایی شهری بر ارزش‌های عام و جهان‌شمول استوار شده است. به نحوی که فارغ از تفاوت‌های سیاسی، فرهنگی و مکانی می‌توان آنها را معیارها و شاخص‌های مطلوب حکمروایی خوب شهری دانست (berkpoor, 2009). در پژوهش حاضر نیز از هشت شاخص حکمروایی خوب شهری که توسط سازمان ملل انتشار یافته استفاده شده است. حکمروایی خوب از یک سری ارکان شکل می‌یابد که در جهت شناخت ریشه‌ای این اصطلاح لازم است به آن پرداخته شود تا با رویکردی جامع نسبت به دآوری در رابطه با میزان اعمال حکمروایی اظهارنظر نمود. سه نوع بازیگر اصلی در حکمرانی مشارکت دارند، آن‌ها عبارت‌اند از: دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی. همه این سه نوع بازیگر نقش اساسی در توسعه پایدار ایفا می‌کنند. از آنجا که هر یک از این سه نوع بازیگر ضعف‌ها و قوت‌هایی دارند، هدف اصلی حکمرانی خوب افزایش بالاترین

کنش متقابل میان آن‌ها در جهت به حداقل رساندن نقاط ضعف و به حداکثر رساندن نقاط قوت است. هر چه گفتگو و ارتباط این سه بخش بیشتر باشد، مسیر حرکت جامعه در جهت رسیدن به توسعه اقتصادی و اجتماعی هموارتر خواهد شد. هر چه که وابستگی، همبستگی و تعادل بین این سه بخش بیشتر شود، برای جامعه بهتر خواهد بود (akbary, 2007).

حکمرمایی خوب شهری شامل مکانیسم پیچیده‌ای از فرایندهای نهادی است که شهروندان، بخش خصوصی و همچنین دولت، منافع خودشان را در آن‌جا بیان و تفاوت‌هایشان را به میان می‌گذارند و حقوق شرعی و تعهداتشان را درک می‌کنند (ziari et al., 2018). اگرچه کاربرد مفهوم حکمرمایی شهری از اواخر دهه ۱۹۸۰ و از آفریقا آغاز گردید، اما «برایان مک‌لین» اولین نظریه‌پردازی است که در سال ۱۹۷۳ به این مفهوم پرداخته است (zibaei, 2008).

استوارت در تحقیقی با عنوان "طراحی شاخص‌های حکمرمایی خوب شهری: اهمیت مشارکت شهروندان و ارزیابی آن در ونکوور" به ذکر چالش‌های شاخص‌سازی می‌پردازد و آنها را این‌گونه برمی‌شمارد: تعریف مفهوم، انتخاب سنج، انتخاب نمونه و ارزیابی شاخص‌ها (Stewart, 2006). اسکو لانگ در پژوهشی با عنوان "عوامل ضروری تعیین‌کننده حاکمیت شهری برای توسعه شهر" با مقایسه شاخص‌های مربوط به دو وضعیت حاکمیت شایسته و ضعیف شهری پرداخته و به این نتیجه دست یافته است که اعمال حاکمیت ضعیف در شهرهای جهان سوم باعث تولید نابرابری‌های عمیق (به عنوان مثال مهاجرت، فقر، مراقبت‌های بهداشتی ناکارآمد و غیره) شده است (Esko lange, 2009). یوسف و همکارانش در پژوهشی با عنوان بررسی تأثیر حکمرانی خوب بر اعتماد شهروندان در پاکستان به این نتیجه رسیده‌اند که ۵۳/۳ پاسخگویان نتایج رابطه حکمرانی خوب و اعتماد شهروندان و تعدیل اثرات منفی اقدامات غیراخلاقی را تأیید کرده‌اند (Yousaf et al., 2016).

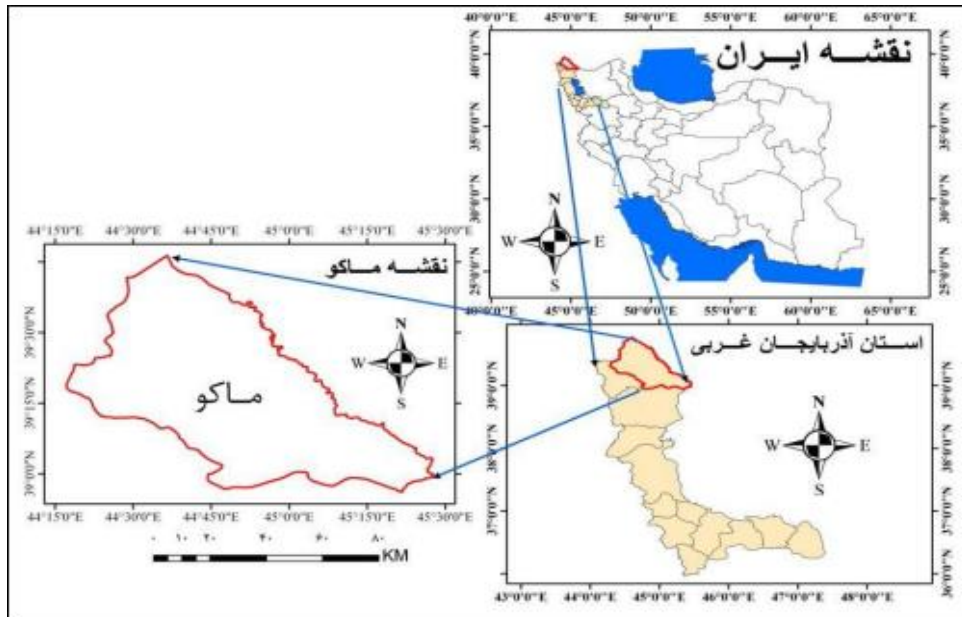
پورمحمدی و همکارانش در پژوهشی به بررسی حکمرمایی مطلوب شهری بر بنیان سرمایه اجتماعی در شهر تبریز پرداخته‌اند. نتایج تحقیق همبستگی معناداری را بین ایجاد حکمرانی مطلوب شهری و سرمایه اجتماعی نشان می‌دهد (Pourmohammadi et al., 2010). رهنما و همکاران در تحقیق خود با استفاده از مدل SWOT جایگاه حکمرمایی خوب شهری در مشهد را بررسی کرده‌اند. نتایج تحقیق در قالب تحلیل سوات نشان داد که موقعیت حکمرمایی در مشهد از میان چهار حالت تهاجمی، محافظه‌کارانه، تدافعی و رقابتی در بدترین وضعیت ممکن یعنی موقعیت تدافعی قرار دارد. همچنین مشهد از نظر عوامل درونی با ضعف روبرو است و رد برابر عوامل خارجی واکنش مناسب نشان نداده است (Rahnema et al., 2010). آدینه‌وند در پایان‌نامه خود با عنوان "ارزیابی عملکرد شهرداری‌های هشت‌گانه شهر اهواز در چهارچوب حکمرانی خوب شهری" به این نتیجه دست یافته است که شهرداری‌های مناطق هشت‌گانه شهر اهواز دارای عملکرد مناسبی در چهارچوب حکمرانی خوب شهری نیستند (Adinevand, 2012). معینیان میان‌دوآب و برنجی به بررسی تحقق‌پذیری حکمرمایی خوب شهری با تأکید بر نقش نهاد شهرداری در شهر تبریز پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیده‌اند که شهر تبریز در گرداب مدیریت بخشی و سلولی و نگرش از بالا به پایین گرفتار گردیده است و مسئولان و سازمان‌های درگیر در اداره امور شهر جهت بهبود این وضعیت، باید زمینه حکمرمایی خوب شهری را در این شهر فراهم آورند (Moinian Miandoab & Baranji, 2019).

زیاری و همکاران با تحلیل عملکرد مدیریت شهری با تأکید بر شاخص‌های حکمرمایی خوب از منظر شهروندان شهر ساری به نتیجه عدم رضایت شهروندان از مدیریت شهری شهر ساری دست یافته‌اند (Ziari et al., 2020). رحیمی سرور و همکاران با تحلیل تطبیقی حکمرمایی خوب شهری در مناطق ۲ و ۱۰ شهر تهران به این نتیجه رسیده‌اند که مناطق مذکور از لحاظ حکمرمایی خوب شهری در وضعیت مطلوبی قرار ندارند و باید شرایط اجرای حکمرمایی خوب شهری را بهبود بخشید (Rahim sarvar et al., 2022). همه‌ی منابع اشاره شده در زمینه حکمرمایی شهری به شناخت مؤلفه‌ها و شاخص‌های حکمرمایی شهری و تعریف این شاخص‌ها بر اساس مشکلات و مسائل موجود و ضرورت ایجاد تحولات در فرایند مدیریت شهری پرداخته است. در بیشتر پژوهش‌های مذکور به بررسی تنها برخی از شاخص‌های حکمرمایی خوب شهری پرداخته شده اما در پژوهش حاضر از هشت شاخص حکمرمایی خوب شهری، هم از دیدگاه شهروندان و هم از دیدگاه کارشناسان بررسی شده استفاده شده است. بدیهی است که رویکرد تمامی این مطالعات تأکید بر تمرکززدایی از فرایند مدیریت شهری، مشارکت‌مندی و تحول در فرایند مدیریت شهری در راستای شاخص‌های یاد شده بوده است.

۲- مواد و روش

۲-۱- منطقه مورد مطالعه

ماکو یکی از شهرستان‌های مرزی استان آذربایجان غربی است که در منتهی‌الیه شمال غرب ایران به مختصات جغرافیایی ۱۸° و ۳۹° شمالی و طول جغرافیایی ۳۱° و ۴۴° شرقی قرار گرفته است. این شهرستان از سمت شرق تا شمال شرق به شهرستان پلدشت، از شمال به جمهوری خودمختار نخجوان، از غرب و شمال غرب به کشور ترکیه و از جنوب شرق، جنوب و جنوب غرب به شهرستان‌های شوط و چالدران محدود می‌گردد (شکل ۱). شهر ماکو بر اساس آخرین سرشماری (۱۳۹۵) ۴۶۵۸۱ نفر جمعیت دارد و این شهر دارای ۵ ناحیه و ۱۶ محله است (hosseizadeh et al., 2014).

شکل ۱. موقعیت محدوده مورد مطالعه

۲-۲- روش پژوهش

پژوهش حاضر به لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش توصیفی - تحلیلی است. گردآوری داده‌ها با روش اسنادی و میدانی (از طریق پرسش‌نامه محقق ساخته) انجام گرفته است. جامعه آماری این تحقیق شامل دو گروه، یکی شهروندان محله‌های ماکو و دیگری کارشناسان^۱ شهرداری و اعضای شورای شهر ماکو بوده است. با توجه به اینکه جمعیت شهر ماکو بر اساس آخرین سرشماری (۱۳۹۵) ۴۶۵۸۱ نفر بوده است تعداد ۳۸۵ نمونه بر اساس روش کوکران انتخاب شده است که برای افزایش کیفیت و اعتبار تحقیق به ۴۰۰ نفر افزایش داده شده است. روش نمونه‌گیری پژوهش تصادفی طبقه‌ای با انتساب متناسب از پاسخگویان بوده که به نسبت جمعیت هر یک از محله‌ها نمونه‌ها توزیع شده است. پس از انتخاب تعداد نمونه در هر محله، نمونه‌ها در درون هر محله با روش تصادفی ساده انتخاب شده‌اند. همچنین در پژوهش حاضر از هشت شاخص حکمروایی خوب شهری که توسط سازمان ملل انتشار یافته استفاده شده است (جدول ۳).

۱. در این مقاله منظور از کارشناس، متخصصین حوزه شهری در شهرداری و شورای شهر، دو نهادی که حکمروایی خوب را محقق می‌سازند است.

جدول ۳. جمع‌بندی از شاخص‌های حکمروایی خوب شهری مورد استفاده در این پژوهش

شاخص‌ها	گویه‌ها
قانون‌مداری	وجود قوانین کارآمد و اجرای عادلانه قوانین و همچنین دور بودن دست افراد غیرمسئول در تصمیم‌گیری‌ها
پاسخگویی	مسئول بودن و حساب پس دادن تصمیم‌گیران در قبال شهروندان
شفافیت	نقطه مقابل پنهان‌کاری است و بر گردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی به آن و آگاهی مستمر شهروندان تأکید دارد
مشارکت	عمل مشارکت با مفاهیم همبستگی، همکاری، یاری، انجمن و نظایر این‌ها همراه است. منظور از مشارکت قدرت تأثیر گذاردن بر تصمیم‌گیری‌ها و سهیم شدن شهروندان در قدرت است.
اثربخشی و کارایی	منظور از اثربخشی و کارایی تأمین نیازهای جامعه و استفاده صحیح از منابع طبیعی و حفاظت از محیط‌زیست است.
جهت‌گیری توافقی	برقراری توافق میان منافع گروه‌های مختلف و برقراری ارتباط میان سازمان‌های دولتی، شهروندان و سازمان‌های غیردولتی.
عدالت	تأکید بر فراهم‌آوردن فرصت‌های برابر برای شهروندان جهت بهبود رفاه بدون تبعیض میان آن‌ها
بینش راهبردی	پرهیز از غرق شدن در مسائل روزمره و داشتن یک استراتژی مشخص و راهبردی در جهت نیل به پایداری و پیشرفت شهر

برای سنجش پایایی ابزار پرسش‌نامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شده که نتیجه برابر ۰/۷۹ بوده است و مقدار قابل قبولی را نشان می‌دهد. برای تحلیل داده‌ها و آزمون فرضیه‌ها از آزمون‌های تی تک نمونه‌ای، تی دو نمونه‌ای، آمون لون و آزمون مقایسه میانگین استفاده شده است. در آزمون تی تک نمونه‌ای به بررسی تفاوت میانگین استنباطی یک متغیر نسبت به یک عدد ثابت می‌پردازد. حال اگر این اختلاف مثبت باشد، نتیجه گرفته می‌شود که میزان میانگین متغیر از عدد مورد نظر بالاتر است (bazargan lari, 2005). آزمون تی دو نمونه‌ای نیز، میانگین دو گروه از پاسخگویان را با یکدیگر مقایسه می‌نماید و برای مقایسه واریانس دو گروه کارشناسان و شهروندان از آزمون لون استفاده شده است. در نهایت در این تحقیق برای مقایسه محله‌های شانزده‌گانه شهر ماکو از لحاظ شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از آزمون مقایسه میانگین استفاده شده است

۳- یافته‌ها

بررسی یافته‌های توصیفی جامعه مورد مطالعه نشان می‌دهد که ۳۶/۶ درصد پاسخگویان در گروه سنی زیر ۳۰ سال، ۳۲/۵ درصد در گروه سنی ۳۰ تا ۳۹ سال، ۱۹ درصد در گروه سنی ۴۰ تا ۴۹ سال، و ۸/۸ درصد در گروه سنی بالای ۵۰ سال قرار دارند. همچنین از مجموع افراد پرسش‌شونده در این تحقیق، ۷۳/۳ درصد از آن‌ها مرد و ۲۳ درصد از آن‌ها زن بوده‌اند و بر اساس نتایج به دست آمده ۲۶ درصد زیر دیپلم، ۳۲/۳ درصد دارای مدرک دیپلم و فوق‌دیپلم، ۳۳ درصد دارای مدرک لیسانس و ۶ درصد دارای مدرک فوق‌لیسانس و بالاتر است. پس از آن که به یافته‌های توصیفی تحقیق اشاره شد، اکنون به یافته‌های تحلیلی که عمدتاً مبتنی بر آمار استنباطی و آزمون‌های آماری است، اشاره می‌شود.

➤ وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه کارشناسان و شهروندان

برای مقایسه میانگین یک جامعه و همچنین با توجه به نرمال بودن داده‌ها می‌توان از آزمون تی تک نمونه‌ای برای تحلیل آن استفاده نمود. برای مشخص شدن تفاوت میانگین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه کارشناسان، میانگین آن با میانگین نظری بررسی شده است که نتایج آن به شرح جدول زیر است (جدول ۴).

جدول ۴. وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه کارشناسان

شاخص	بازرسی	میانگین	اماره t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاضل میانگین	
						حد بالا	حد پایین
مشارکت	۱۶	۲/۵۷	-۲/۴۸۳	۱۵	۰/۰۲۵	-۰/۰۶۰۲	-۰/۷۸۹۸
کارایی و اثربخشی	۱۶	۲/۹۷	-۰/۰۹۵	۱۵	۰/۹۲۶	۰/۴۴۹۰	-۰/۴۹۰۶
شفافیت	۱۶	۳/۵۲	۳/۰۱۵	۱۵	۰/۰۰۹	۰/۸۸۹۰	-۰/۱۵۲۷
قانون‌مداری	۱۶	۳/۳۳	۲/۴۱۲	۱۵	۰/۰۳۹	۰/۶۳۵۷	-۰/۳۹۳
مسئولیت و پاسخگویی	۱۶	۳/۳۹	۲/۰۱۸	۱۵	۰/۰۶۲	۰/۸۰۳۳	-۰/۰۲۲۰
جهت‌گیری توافقی	۱۶	۳/۳۹	۲/۰۱۸	۱۵	۰/۰۶۲	۰/۸۰۳۳	-۰/۰۲۲۰
عدالت	۱۶	۲/۸۱	-۱/۱۵۹	۱۵	۰/۲۶۴	۰/۱۵۷۲	-۰/۵۳۲۲
بینش راهبردی	۱۶	۲/۸۴	-۰/۴۵۹	۱۵	۰/۶۵۳	۰/۵۶۹۹	-۰/۸۸۲۴

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۱

نتایج آزمون (جدول ۴) نشان می‌دهد که از دیدگاه کارشناسان در بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو، شاخص شفافیت با میانگین ۳/۵۲ بالاترین امتیاز و شاخص مشارکت با میانگین ۲/۵۷ پایین‌ترین امتیاز را دارند. همان‌طور که ملاحظه می‌شود فقط شاخص مشارکت در وضعیت مناسبی قرار ندارد و دیگر شاخص‌ها دارای میانگینی بالاتر از میانگین مفروض پژوهش بوده‌اند. با توجه به میانگین و سطح معنی‌داری و مقادیر دو ستون حد پایین و بالا، می‌توان گفت که شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو از دیدگاه کارشناسان در وضعیت مناسبی قرار دارد.

نتایج جدول (۵) نشان می‌دهد که از دیدگاه شهروندان در بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو، شاخص شفافیت با میانگین ۱/۹۵ پایین‌ترین میانگین را دارد و همچنین سطح معنی‌داری تمامی شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ است. این بدان معنی است که میانگین تمامی شاخص‌ها اختلاف معنی‌داری با میانگین نظری پژوهش دارد و با توجه به مقادیر دو ستون حد پایین و بالا که در تمامی شاخص‌ها هر دو منفی هستند، می‌توان گفت که شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو از دیدگاه شهروندان در وضعیت مناسبی قرار ندارند.

جدول ۵. وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه شهروندان

شاخص	بازرسی	میانگین	اماره t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاضل میانگین	
						حد بالا	حد پایین
مشارکت	۴۰۰	۲/۱۹	-۲۸/۷۴	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۶۸	-۰/۸۵۶۵
کارایی و اثربخشی	۴۰۰	۲/۲۱	-۲۷/۷۳	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۷۳۴۰	-۰/۸۴۶۰
شفافیت	۴۰۰	۱/۹۵	-۳۲/۶۵	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۹۷۹۷	-۱/۱۰۵
قانون‌مداری	۴۰۰	۲/۱۹	-۲۷/۲۸	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۷۴۸۷	-۰/۸۶۵۰
مسئولیت و پاسخگویی	۴۰۰	۲/۱۰	-۳۵/۳۱	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۸۴۵۵	-۰/۹۴۵۲
جهت‌گیری توافقی	۴۰۰	۲/۱۱	-۲۴/۶۶	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۸۱۷۵	-۰/۹۵۹۱
عدالت	۴۰۰	۲/۰۱	-۳۶/۰۷	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۹۲۸۷	-۱/۰۳۵
بینش راهبردی	۴۰۰	۲/۱۸	-۲۶/۲۶	۳۹۹	۰/۰۰۰	-۰/۷۵۷۹	-۰/۸۸۰۵

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۱

برای مقایسه نظرات دو گروه کارشناسان و شهروندان در باره شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو، می‌توان از آزمون تی مستقل دو گروه استفاده نمود. در این آزمون ابتدا واریانس دو گروه به کمک آزمون لون مقایسه شده و با توجه به برابری یا نابرابری واریانس‌ها از آزمون مناسب استفاده می‌شود که نتایج آن در جدول (۶) مشاهده می‌شود.

همچنین نتایج آزمون لون (جدول ۶) نشان می‌دهد چهار شاخص (مشارکت و شفافیت و قانون‌مداری و عدالت) برابری واریانس‌ها و چهار شاخص (کارایی و اثربخشی و مسئولیت و پاسخگویی و جهت‌گیری توافقی و بینش‌راهبردی) عدم برابری واریانس‌ها را نتیجه

داده است. با توجه به سطح معنی داری آزمون لون و نیز نتیجه آزمون برابر یا عدم برابری واریانس‌ها نتایج آزمون تی مقایسه میانگین در دو گروه با فرض برابری یا عدم برابری واریانس دو گروه به صورت جدول (۷) است. با توجه به نتایج مندرج در جدول (۷) مشاهده می‌شود که سطح معنی داری آزمون کمتر از ۰/۰۵ بوده و لذا فرض برابری میانگین در دو گروه رد می‌شود، و با توجه به این که فاصله اطمینان شامل اعداد منفی است، بنابراین، میانگین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو از دیدگاه کارشناسان به طور معنی داری بیشتر از دیدگاه شهروندان است.

جدول ۶. نتایج مقایسه نظرات کارشناسان و شهروندان با استفاده از آزمون لون

نتیجه آزمون	تفاضل میانگین	آماره t	سطح معنی داری	درجه آزادی	شاخص	
برابری واریانس‌ها	۰/۱۳۸	۲/۲۱۴	۰/۶۸۴	۲/۵۷	۱۶	کارشناسان
			۰/۵۵۷	۲/۱۹	۴۰۰	شهروندان
عدم برابری واریانس‌ها	۰/۰۰۰	۱۳/۰۶۳	۰/۸۸۱	۲/۹۷	۱۶	کارشناسان
			۰/۵۶۹	۲/۲۱	۴۰۰	شهروندان
برابری واریانس‌ها	۰/۷۳۲	۰/۱۱۸	۰/۶۹۰	۳/۵۲	۱۶	کارشناسان
			۰/۶۳۸	۱/۹۵	۴۰۰	شهروندان
برابری واریانس‌ها	۰/۸۱۳	۰/۰۵۶	۰/۵۵۹	۳/۳۳	۱۶	کارشناسان
			۰/۵۹۱	۲/۱۹	۴۰۰	شهروندان
عدم برابری واریانس‌ها	۰/۰۰۳	۸/۹۸	۰/۷۷۴	۳/۳۹	۱۶	کارشناسان
			۰/۵۰۷	۲/۱۰	۴۰۰	شهروندان
عدم برابری واریانس‌ها	۰/۰۳۵	۴/۴۹	۰/۹۹۲	۲/۷۹	۱۶	کارشناسان
			۰/۷۲۰	۲/۱۱	۴۰۰	شهروندان
برابری واریانس‌ها	۰/۲۰۸	۱/۵۸	۰/۵۴۴	۲/۸۱	۱۶	کارشناسان
			۰/۶۴۶	۲/۰۱	۴۰۰	شهروندان
عدم برابری واریانس‌ها	۰/۰۰۰	۴۳/۲۰	۱/۳۶۲	۲/۸۴	۱۶	کارشناسان
			۰/۶۲۳	۲/۱۸	۴۰۰	شهروندان

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۱

جدول ۷. نتایج مقایسه میانگین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو بر اساس نظرات کارشناسان و شهروندان

نتیجه آزمون	فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاضل میانگین		سطح معنی داری	درجه آزادی	آماره t	شاخص
	حد بالا	حد پایین				
میانگین تمامی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری از دیدگاه کارشناسان به طور معنی داری بیشتر از شهروندان است	-۰/۶۵۸۷	-۰/۰۹۴۵	۰/۰۰۹	۴۱۴	-۲/۶۲۵	مشارکت
	-۱/۲۴۱۵	-۰/۲۹۶۸	۰/۰۰۳	۱۵/۵۰	-۳/۴۶۱	کارایی و اثربخشی
	-۱/۸۸۴۳	-۱/۳۴۲۳	۰/۰۰۰	۴۱۴	-۹/۵۷۴	شفافیت
	-۱/۴۴۰۲	-۰/۸۴۸۵	۰/۰۰۰	۴۱۴	-۷/۶۰۳	قانون مداری
	-۱/۷۰۰۹	-۰/۸۷۰۹	۰/۰۰۰	۱۵/۵۱	-۶/۵۸	پاسخگویی
	-۱/۲۱۷۷	-۰/۱۵۲۶	۰/۰۱۵	۱۵/۶۳	-۲/۷۳۳	جهت‌گیری توافقی
	-۱/۰۶۹۷	-۰/۵۱۹۷	۰/۰۰۰	۴۱۴	-۵/۶۸۲	عدالت
	-۱/۳۹۱۱	-۰/۶۵۲۷	۰/۰۷۱	۱۵/۲۵	-۱/۹۲۸	بینش راهبردی

منبع: نگارندگان، ۱۴۰۱

➤ بررسی وضعیت کلی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو

برای مشخص شدن تفاوت میانگین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو، میانگین آن با میانگین نظری بررسی شده است که نتایج آن به شرح جدول (۸) آمده است. با بررسی نتایج تحلیل آماری T بر روی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو مشخص شد که شاخص‌های شفافیت و عدالت به ترتیب با میانگین ۲/۰۱ و ۲/۰۵ پایین‌ترین میانگین و شاخص کارایی و

اثربخشی با میانگین ۲/۲۳ بالاترین میانگین را در بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو دارند و همچنین نتایج نشان می‌دهد که سطح معنی‌داری تمامی شاخص‌ها کمتر از ۰/۰۵ است. این بدان معنی است که میانگین تمامی شاخص‌ها اختلاف معنی‌داری با میانگین نظری دارد و با توجه به مقادیر دو ستون حد پایین و بالا که در تمامی شاخص‌ها هر دو منفی هستند، می‌توان گفت که میانگین تمامی شاخص‌ها پایین‌تر از میانگین نظری است. در نتیجه با ضریب اطمینان ۰/۹۵ و سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ می‌توان گفت شهر ماکو از لحاظ حکمروایی خوب شهری از وضعیت مناسبی برخوردار نیست (جدول ۸).

جدول ۸. وضعیت کلی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو

شاخص	تعداد	میانگین	آماره t	درجه آزادی	سطح معنی‌داری	انحراف معیار	
						فاصله اطمینان ۹۵٪ تفاضل میانگین	حد بالا / حد پایین
مشارکت	۴۱۶	۲/۲۱	-۲۸/۳۲	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۵۶۶۸	-۰/۷۳۲۶ / -۰/۸۴۱۸
کارایی و اثربخشی	۴۱۶	۲/۲۳	-۲۵/۷۷	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۶۰۱۶	-۰/۷۰۲۴ / -۰/۸۱۸۴
شفافیت	۴۱۶	۲/۰۱	-۲۸/۳۴	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۷۰۶۹	-۰/۹۱۴۲ / -۱/۰۵۰
قانون‌مداری	۴۱۶	۲/۲۱	-۲۶/۳۳	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۶۰۵۸	-۰/۷۲۳۷ / -۰/۸۴۰۴
مسئولیت و پاسخگویی	۴۱۶	۲/۱۵	۳۰/۸۲	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۵۶۱۱	-۰/۷۹۳۸ / -۰/۹۰۲۰
جهت‌گیری توافقی	۴۱۶	۲/۲۱	-۲۲/۴۴	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۷۶۲۴	-۰/۷۶۵۷ / -۰/۹۱۲۶
عدالت	۴۱۶	۲/۰۵	-۳۵/۸۵	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۵۳۹۳	-۰/۸۹۶۱ / -۱/۰۰۰
بیش راهبردی	۴۱۶	۲/۲۰	-۲۴/۱۵	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۶۷۱۶	-۰/۷۳۰۵ / -۰/۸۶۰۰
کل	۴۱۶	۲/۱۵	-۴۵/۱۱	۴۱۵	۰/۰۰۰	۰/۳۸۱۰	-۰/۸۰۶۱ / -۰/۸۷۹۵

منبع: نگارندگان ۱۴۰۱

➤ سنجش شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محله‌های شانزده‌گانه شهر ماکو

برای مشخص کردن وضعیت محله‌های شهر ماکو از لحاظ حکمروایی خوب شهری از آزمون مقایسه میانگین چند جامعه (آنوا) استفاده شده است. برابری واریانس‌ها یکی از پیش‌فرض‌های تحلیل واریانس است و برای گرفتن آزمون مقایسه میانگین چند جامعه (آنوا) ابتدا باید از برابری یا نابرابری واریانس‌ها اطمینان حاصل کرد (جدول ۹). همان‌طور که در جدول (۹) مشاهده می‌شود با توجه به اینکه در تمامی شاخص‌ها سطح معنی‌داری آزمون لون بیشتر از ۰/۰۵ بوده پس برابری واریانس‌ها تأیید می‌شود.

جدول ۹. نتایج آزمون لون (برابری یا نابرابری واریانس‌ها)

شاخص‌ها	df1	df2	آزمون لون	سطح معنی‌داری
مشارکت	۱۵	۳۸۴	۱/۶۵	۰/۰۵۱
کارایی و اثربخشی	۱۵	۳۸۴	۰/۸۴	۰/۶۳۱
شفافیت	۱۵	۳۸۴	۱/۴۲	۰/۱۳۳
قانون‌مداری	۱۵	۳۸۴	۱/۵۹	۰/۰۵۹
مسئولیت و پاسخگویی	۱۵	۳۸۴	۱/۳۷	۰/۱۵۴
جهت‌گیری توافقی	۱۵	۳۸۴	۱/۱۵	۰/۳۰۶
عدالت	۱۵	۳۸۴	۱/۶۳	۰/۰۵۲
بیش راهبردی	۱۵	۳۸۴	۱/۶۱	۰/۰۵۶

نتایج حاصل از میانگین هر یک از شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در بین محله‌های شانزده‌گانه شهر ماکو (جدول ۱۰)، نشان می‌دهد که محله ۹ با میانگین ۲/۱۸ بالاترین امتیاز و محله ۴ با میانگین ۱/۹۶ پایین‌ترین امتیاز را دارند و همچنین در بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری شاخص شفافیت با میانگین ۱/۹۵ پایین‌ترین و شاخص اثربخشی و کارایی با میانگین ۲/۲۱ بیشترین امتیاز را دارند. در مرحله بعد برای بیان معنی‌داری یا عدم معنی‌داری تفاوت بین میانگین‌ها بر اساس معنی‌داری مقدار F عمل می‌کنیم. چنانچه سطح معنی‌داری بیشتر از ۰/۰۵ باشد فرض مبنی بر برابری میانگین‌ها پذیرفته می‌شود، اما چنانچه سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ باشد فرض برابری میانگین‌ها رد می‌شود به عبارت دیگر حداقل بین میانگین دو گروه تفاوت معنی‌داری وجود دارد.

جدول ۱۰. میانگین هریک از شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محله‌های شانزده‌گانه ماکو

کل	بیش راهبردی	عدالت	جهت‌گیری توافقی	مسئولیت و پاسخگویی	قانون‌مندی	شفافیت	اثربخشی و کارایی	مشارکت	شاخص‌ها
									محله‌ها
۲/۱۵	۲/۲۲	۲/۱۳	۲/۱۱	۲/۱۶	۲/۲۷	۱/۹	۲/۲۰	۲/۲۴	محله یک
۲/۰۸	۲/۱۸	۱/۷۷	۲/۱۶	۲/۰۶	۲/۰۸	۱/۹۷	۲/۲۰	۲/۱۹	محله ۲
۲/۰۴	۲/۱۱	۱/۹۲	۱/۹۷	۲/۰۸	۱/۸۵	۱/۹۷	۲/۲۱	۲/۲۱	محله ۳
۱/۹۶	۱/۵۸	۱/۸۸	۲/۱۳	۲/۰۱	۱/۷۵	۱/۹۸	۲/۱۷	۲/۱۷	محله ۴
۲/۰۱	۱/۷۶	۱/۷۸	۲/۱۱	۲/۱۲	۲/۰۱	۱/۹۶	۲/۲۰	۲/۱۵	محله ۵
۲/۱۵	۲/۱۸	۲/۱۱	۲/۱۱	۲/۰۵	۲/۴۵	۱/۹۶	۲/۲۰	۲/۱۶	محله ۶
۲/۰۱	۱/۷۷	۱/۹۱	۲/۰۷	۲/۱۰	۱/۸۷	۱/۹۲	۲/۲۲	۲/۲۳	محله ۷
۲/۰۶	۲/۱۵	۱/۸۵	۲/۱۱	۲/۰۳	۲/۰۰	۱/۹۴	۲/۲۰	۲/۱۸	محله ۸
۲/۱۸	۲/۴۳	۲/۰۵	۲/۱۰	۲/۰۴	۲/۴۳	۱/۹۸	۲/۲۰	۲/۲۰	محله ۹
۲/۱۱	۲/۲۲	۱/۹۴	۲/۱۰	۲/۱۶	۲/۱۸	۱/۹۱	۲/۲۰	۲/۱۸	محله ۱۰
۲/۱۷	۲/۳۸	۲/۱۲	۲/۱۶	۲/۰۳	۲/۳۳	۲/۰۰	۲/۲۳	۲/۱۹	محله ۱۱
۲/۱۷	۲/۳۸	۲/۱۰	۲/۱۰	۲/۰۹	۲/۳۰	۱/۹۸	۲/۱۹	۲/۲۶	محله ۱۲
۲/۱۶	۲/۳۴	۲/۰۲	۲/۱۱	۲/۱۴	۲/۳۰	۱/۹۶	۲/۱۹	۲/۲۰	محله ۱۳
۲/۰۵	۱/۸۴	۱/۹۸	۲/۱۵	۲/۱۰	۲/۰۲	۱/۹۶	۲/۲۱	۲/۱۷	محله ۱۴
۲/۱۵	۱/۹۶	۲/۲۳	۲/۱۲	۲/۰۷	۲/۴۰	۲/۰۰	۲/۲۶	۲/۱۷	محله ۱۵
۲/۱۶	۲/۳۱	۲/۱۵	۲/۰۸	۲/۱۷	۲/۲۵	۱/۹۲	۲/۲۰	۲/۱۸	محله ۱۶
۲/۱۲	۲/۱۷	۲/۰۲	۲/۱۱	۲/۱۰	۲/۱۹	۱/۹۵	۲/۲۱	۲/۱۹	کل

نتایج به دست آمده از آزمون ANOVA نشان می‌دهد که محله‌های شهر ماکو در سه شاخص قانون‌مداری با مقدار $F(۲/۵۷)$ و سطح معنی‌داری $۰/۰۰۱$ ، شاخص عدالت با مقدار $F(۱/۷۳)$ و سطح معنی‌داری $۰/۰۴۳$ و شاخص بیش راهبردی با مقدار $F(۳/۲۸)$ و سطح معنی‌داری $۰/۰۰۰$ (۹۹ درصد اطمینان) با یکدیگر تفاوت معنی‌داری دارند. اما سطح معنی‌داری دیگر شاخص‌ها معنی‌دار نشده است و از $۰/۰۵$ بیشتر است؛ این مطلب بیانگر آن است که میانگین این شاخص‌ها در محله‌های مورد مطالعه یکسان است (جدول ۱۱).

جدول ۱۱. نتایج آزمون F برای تعیین وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محله‌های شهر ماکو

سطح معنی‌داری	F	مجذور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجذورات	مشارکت	کارایی و اثربخشی	شفافیت	مسئولیت و اثربخشی	قانون مداری
۱/۰۰۰	۰/۰۶۲	۰/۰۲۰ ۰/۳۲۲	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۰/۳۰۱ ۱۲۹/۸۲ ۱۲۴/۱۲	بین گروهی درون گروهی مجموع	مشارکت			
۱/۰۰۰	۰/۰۳۰	۰/۰۱۰ ۰/۳۳۷	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۰/۱۵۲ ۱۲۹/۳۰ ۱۲۹/۴۵	بین گروهی درون گروهی مجموع	کارایی و اثربخشی			
۱/۰۰۰	۰/۰۶۱	۰/۰۲۶ ۰/۴۲۳	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۰/۳۸۴ ۱۶۲/۲۸ ۱۶۲/۶۶	بین گروهی درون گروهی مجموع	شفافیت			
۰/۹۹۷	۰/۲۷۸	۰/۰۷۳ ۰/۲۶۴	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۱/۱۰ ۱۰۱/۴۷ ۱۰۲/۵۷	بین گروهی درون گروهی مجموع	مسئولیت و اثربخشی			
۰/۰۰۱	۲/۵۷	۰/۸۰۳ ۰/۳۱۲	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۱۲/۰۴ ۱۱۹/۹۰ ۱۳۱/۹۵	بین گروهی درون گروهی مجموع	قانون مداری			

سطح معنی‌داری	F	مجدور میانگین	درجه آزادی	مجموع مجذورات		
۱/۰۰۰	۰/۰۶۱	۰/۰۳۳ ۰/۵۳۸	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۰/۴۹۶ ۲۰۶/۵۷ ۲۰۷/۰۶	بین گروهی درون گروهی مجموع	جهت‌گیری توافقی
۰/۰۴۳	۱/۷۳	۰/۴۴۳ ۰/۲۵۶	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۶/۶۴ ۹۸/۱۶ ۱۰۴/۸۱	بین گروهی درون گروهی مجموع	عدالت
۰/۰۰۰	۳/۲۸	۱/۱۵ ۰/۳۵۲	۱۵ ۳۸۴ ۳۹۹	۱۷/۳۶ ۱۳۵/۱۸ ۱۵۲/۵۴	بین گروهی درون گروهی مجموع	بینش راهبردی

۴- بحث و نتیجه‌گیری

نتایج به دست آمده در مورد وضعیت کلی حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو نشان می‌دهد که همه شاخص‌های مطرح شده در این زمینه میانگینی پایین‌تر از حد مطلوب داشته‌اند و در بین شاخص‌های حکمروایی خوب شهری شاخص اثربخشی و کارایی با میانگین ۲/۲۳ بالاترین و شاخص عدالت با میانگین ۲/۰۱ پایین‌ترین امتیاز را داشته‌اند و نتایج به دست آمده از آزمون t-test نشان‌دهنده این واقعیت است که حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو در وضعیت مناسبی قرار ندارد. همچنین به دلیل اینکه مسئولین مدیریت شهری پیش از آن که متأثر از خواسته‌های شهروندی باشند، تحت نفوذ نهادهای قدرتمند حکومت مرکزی بوده و نگرش از بالا به پایین داشته، دیدگاه شهروندان و کارشناسان نیز با یکدیگر متفاوت است. از دید شهروندان تمامی شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در سطح پایینی قرار دارد. اما از نظر کارشناسان تنها شاخص مشارکت در سطح پایین قرار دارد و دیگر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در سطح مناسبی قرار دارند. نتایج حاصل از بررسی وضعیت شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محله‌های شانزده گانه شهر ماکو نشان می‌دهد همه محله‌های شهر ماکو از لحاظ حکمروایی خوب شهری در سطح پایینی قرار دارند. به طوری که در بین محله‌های شانزده گانه شهر ماکو، محله ۹ با میانگین ۲/۱۸ بالاترین امتیاز و محله ۴ با میانگین ۱/۹۶ پایین‌ترین امتیاز را داشته‌اند. همچنین نتایج به دست آمده از آزمون ANOVA نشان می‌دهد که محله‌های شهر ماکو در سه شاخص قانون‌مداری، عدالت و بینش راهبردی با یکدیگر تفاوت معنی‌داری دارند. اما دیگر شاخص‌های حکمروایی خوب شهری در محله‌های مورد مطالعه میانگین یکسانی دارند. در نتیجه یافته‌های این پژوهش با نتایج تحقیقات آدینه‌وند، معینیان میاندوآب و همکاران و زیاری و همکاران تا حدودی همخوانی و همسویی دارد (Adinevand, 2012; Moeinian miandoab & Berenji, 2019; Ziari et al., 2020).

به طور کلی نتایج این تحقیق حاکی از پایین بودن میزان تحقق حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو است و در نتیجه حکمروایی خوب که از طریق همکاری متقابل شورای شهر، شهرداری و مردم قابل تحقق بوده است، عملاً تحقق نیافته است. در تبیین و تحلیل به وجود آمدن چنین وضعیتی می‌توان به مدیریت متمرکز و تک سطحی و از بالا به پایین مسئولین و مدیران شهری در محله‌های مورد مطالعه، ارتباطات و همکاری‌های عمودی، عدم توجه به نهادهای مدنی و مردم محور، تبعیض در قوانین و مقررات و در نهایت عدم توجه به راهبرد توسعه جامعه‌ای به‌عنوان پایه و اساس توسعه مشارکتی که هدف آن توجه به یک شهروند به‌مانند عضو مسئول و فعال در جامعه شهری جهت تشویق همکاری‌ها برای ارتقای استانداردهای زندگی خود است، اشاره کرد. این پژوهش دریافت که شکل‌گیری رویکرد حکمروایی خوب شهری بدون توجه به نقش مؤثر شهروندان امکان‌پذیر نیست و توجه به این رویکرد زمینه‌ساز توسعه و حل مشکلات شهری و در نهایت افزایش عملکرد مدیریت شهری است. هرگونه تحول اساسی در شهر و کاهش مشکلات شهری منوط به اصلاحات اساسی در رویکرد و نظام‌های برنامه‌ریزی و مدیریت شهری است. پیشنهاد می‌شود برای شکل‌گیری مدیریت مطلوب شهری از همه استعدادها و ظرفیت‌های موجود در عرصه شهری بهره‌گیری گردد و به تمامی محلات و مناطق شهری از جهت ارائه خدمات و اجرای پروژه‌های شهری به طور یکسان توجه شود و سیاست‌ها و قوانین و مقررات در زمینه طرح‌ها شفاف‌سازی شود. برای پیوند بیشتر نهادهای دولتی و تشکلهای غیردولتی با شهروندان، نشست‌های مشترک برگزار گردد و از دیدگاه‌های شهروندان بهره‌گیری گردد و هرگونه اقدام جبری از سوی متولیان امور شهری رفع شود و به ایجاد فضای تعاملی کمک گردد و پارک‌ها و فضای سبز در سطح محلات ایجاد شود. همچنین بودجه و منابع کافی برای اجرا و تحقق برنامه‌های مدیریت محلی پیش‌بینی و تضمین گردد.

۵- سپاس‌گزاری

این مقاله برگرفته از پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد عیسی پورعنقا با عنوان «ارزیابی و تحلیل میزان تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری در شهر ماکو» به راهنمایی دکتر محمد ظاهری و دکتر شهریور روستایی است که با حمایت‌های مادی و معنوی دانشگاه تبریز انجام شده است.

۶- منابع

- اکبری، غضنفر، ۱۳۸۶، سرمایه اجتماعی و حکمرانی شهری، تحقیقات جغرافیایی، شماره ۸۴، صص. ۱۵۳-۱۳۵.
- اندستا، فروغ و روستایی، شهریور، ۱۴۰۰، ارزیابی عوامل مؤثر بر اجرای حکمروایی شهری مشارکتی (برنامه NBN) در منطقه ۲ کلان‌شهر تبریز، شماره ۷۶، صص ۴۳-۵۵، بازرگان لاری، عبدالرضا، ۱۳۸۴، مفاهیم پایه‌ای آمار و احتمال، تهران، انتشارات آبیژ آدینه‌وند، علی‌اصغر، ۱۳۹۱، ارزیابی عملکرد شهرداری‌های هشت‌گانه شهر اهواز در چهارچوب حکمرانی خوب شهری، پایان‌نامه کارشناسی‌ارشد، دانشکده علوم زمین، دانشگاه شهید چمران
- برک‌پور، ناصر و اسدی، ایرج، ۱۳۸۸، مدیریت و حکمروایی شهری، انتشارات معاونت پژوهشی دانشگاه هنر، تهران
- برک‌پور، ناصر، ۱۳۸۵، حکمروایی خوب شهری و نظام اداره شهرها در ایران، اولین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، صص. ۱۸۶-۱۹۰.
- پورمحمدی، محمدرضا، حسین‌زاده دلیر، کریم و پیری، عیسی، ۱۳۸۹، حکمروایی شهری بر بنیان سرمایه اجتماعی: آزمون نظم‌نهادی-فضایی ارتباطی و فاعلیت‌مندی غیر اقتصادی (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز)، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، سال اول، شماره اول، صص. ۵۲-۳۵.
- حسین‌زاده، رباب، صفرعلیزاده، اسماعیل، عزیززاده، محمدرضا، ۱۳۹۲، پایداری بافت قدیم شهر ماکو از منظر عدالت اجتماعی، پنجمین کنفرانس برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، مشهد مقدس، صص ۱۳-۱
- حکمت‌نیا، حسن، ملکی، محمد، موسوی، میرنجف، افشانی، علیرضا، ۱۳۹۶، سنجش میزان حکمروایی خوب شهری در ایران (مطالعه موردی: شهر ایلام)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، شماره سوم، صص ۶۱۹-۶۰۷
- دودینگ، کیت، ۱۳۸۰، قدرت، ترجمه عباس مخبر، انتشارات آشیان، تهران
- رهنما، محمدرحیم، مافی، عزت‌الله و اسدی، روح‌الله، ۱۳۸۹، تحلیل جایگاه حکمروایی خوب شهری در مشهد با الگوی SWOT، جغرافیا و توسعه ناحیه‌ای، شماره ۱۵، صص ۲۲۴-۱۹۷.
- زیاری، کرامت‌الله، پوراحمد، احمد، حاتمی‌نژاد، حسین و باستین، علی، ۱۳۹۷، سنجش و ارزیابی اثرات حکمروایی خوب شهری بر زیست‌پذیری شهرها (مطالعه موردی: شهر بوشهر)، نشریه پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، شماره ۳۴، صص ۱۸-۱
- زیاری، کرامت‌الله، یداله‌نیا، هاجر، یداله‌نیا، حسین، ۱۳۹۹، تحلیل عملکرد مدیریت شهری با تأکید بر شاخص‌های حکمروایی خوب از منظر شهروندان (مورد مطالعه: شهر ساری)، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، سال ۱۱، شماره پیاپی ۴۰، صص ۱۶-۱
- زیبایی، نیره، ۱۳۸۷، حکمروایی شهری؛ زمینه‌ساز پایداری شهر، قابل دسترس در سایت: <http://citymanager.blogfa.com>
- سعیدنیا، احمد، ۱۳۸۲، سرشت استراتژیک برنامه‌ریزی و مدیریت شهری، مدیریت شهری، شماره ۱۴، صص. ۱۳-۶.
- لاله‌پور، منیژه، ۱۳۸۶، حکمروایی شهری و مدیریت شهری در کشورهای در حال توسعه، جستارهای شهرسازی، شماره ۱۹ و ۲۰، تهران، صص. ۱۶-۴.
- مرکز آمار ایران، ۱۳۹۵، سرشماری عمومی نفوس و مسکن، استان آذربایجان غربی، ماکو
- معینیان میان‌دوب، غزال، برنجی، نسیم، ۱۳۹۸، بررسی تحقق‌پذیری حکمروایی خوب شهری با تأکید بر نقش نهاد شهرداری (مورد مطالعه: شهر تبریز)، نشریه اختصاصی معماری و شهرسازی ایران، سال ۲، شماره ۸، صص. ۹-۱
- مهندسین مشاور، ۱۳۸۶، شهر و بنیان، طرح تفصیلی شهر ماکو

References

- Adinevand, Ali, 2013, evaluation of the performance of the eight municipalities of Ahvaz city in the framework of good urban governance, master's thesis, Faculty of Earth Sciences, Shahid Chamran University. [in Persian]

- Akbari, Gh, 2016, Social Capital and Urban Governance, Geographical Research, No. 84, pp. 153-135. <https://sid.ir/paper/442307/fa> [in Persian]
- Andasta, F and Rustaei, Sh, 2022, evaluation of factors affecting the implementation of participatory urban governance (NBN program) in the 2nd area of Tabriz metropolis, number 76, pp. 43-55. <https://www.doi.org/10.22034/gp.2021.10837> . [in Persian]
- Barakpour, N and Asadi, I, 2010, Urban Management and Governance, Publications of the Research Vice-Chancellor of the University of Arts, Tehran. [in Persian]
- Barakpour, N, 2007, good urban governance and city administration system in Iran, the first urban planning and management conference, pp. <https://sid.ir/paper/476522/fa> . [in Persian]
- Bazargan Lari, Ab, 2008, basic concepts of statistics and probability, Tehran, Aizh Publications. [in Persian]
- Dekker,k,Beaumont,j and van kempen,2002,Urban Development Programmes in the Hague; A preliminary Assessment. *Urban Research Center Utrecht*. https://www.researchgate.net/publication/46669827_Urban_development_programmes_in_European_countries_some_lessons .
- Duding, K, 2002, Power, translated by Abbas Mokhbar, Ashian Publishing House, Tehran. [in Persian]
- Elkin. S. I., 1987, *City and Regime in American Republic* University of Chicago press. <https://press.uchicago.edu/ucp/books/book/chicago/C/bo5965276.html> & <https://www.scrip.org/reference/referencespapers?referenceid=1557768>
- Frederik Esko Lange, 2009, Urban Governance An Essential Determinat Of City Development?, World Vision Institute For Research And Developmen. https://www.worldvision.de/sites/worldvision.de/files/pdf/TP6_UrbanGovernance_FEL.pdf
- Gani.Azmat & Duncan,Ron,2007,Measuring Good Governance Using Time Series, *Journal Of The Asia Pasific Economy*, Vol 12,No 3p,pp 367-385. <http://www.nber.org/papers/w6255.pdf> .
- Hekmat-nia, H, Maleki, M, Mousavi, M, Afshani, A, 2018, measuring the level of good urban governance in Iran (case study: Ilam city), human geography researches, third issue, pp. 619-607. <https://ensani.ir/file/download/article/20180314182819-10012-299.pdf> . [in Persian]
- Hosseinzadeh, R, Safar Alizadeh, E, Azizzadeh, M, 2014, sustainability of the old fabric of Mako city from the perspective of social justice, the fifth urban planning and management conference, Mashhad, pp. 1-13. <https://civilica.com/doc/207932>. [in Persian]
- Lalepour, M, 2008, urban governance and urban management in developing countries, Urbanization Essays, No. 19 and 20, Tehran, pp. 4-16. <https://sid.ir/paper/471931/fa> . [in Persian]
- Moinian Miandoab, Gh, Baranji, N, 2019, investigating the feasibility of good urban governance with an emphasis on the role of the municipal institution (case study: Tabriz city), Iran's Special Journal of Architecture and Urban Planning, year 2, number 8, pp. 1-9. <https://ensani.ir/file/download/article/1560944080-10149-8-4.pdf> . [in Persian]
- Orum.Anthony,2001, *Introduction to political sociology*,4th edition, prentice hall
- Pourmohammadi, M, Hosseinzadeh Delir, K and Piri, I, 2011, urban governance based on social capital: a test of institutional-spatial order, communication and non-economic effectiveness (case study: Tabriz metropolis), geographical studies of dry areas , first year, first issue, pp. 52-35. https://jargs.hsu.ac.ir/article_161258_eb2196bd414f8468fbb1b7a9c4c5d40b.pdf . [in Persian]
- Rahnama, M, Mafi, E and Asadi, R, 2011, analysis of the position of good urban governance in Mashhad with the SWOT model, Geography and Regional Development, No. 15, pp. 197-224. <https://doi.org/10.22067/geography.v8i15.9515> . [in Persian]
- Saeednia, A, 2003, Strategic nature of urban planning and management, Urban Management, No. 14, pp. 6-13. <https://ensani.ir/file/download/article/20101109193729-1.pdf> [in Persian]
- Sime.Abebe, (2019). Challenges and Prospects of Good Governance in Urban Land Management: The Case of Oromia Special Zone, Sululta Town(Doctoral dissertation, Addis Ababa University). <http://etd.aau.edu.et/handle/123456789/19170>
- Stewart.Kennedy,2006,Designing good urban governance indicators: The importance of citizen participation and its evaluation in Greater Vancouver, *Cities*,Vol 23,No 3,p 196-204. <http://dx.doi.org/10.1016/j.cities.2006.03.003>
- Tomás J. Usón, Carolin Klonner, Bernhard Hofle, (2016), Using participatory geographic approaches for urban flood risk in Santiago de Chile: Insights from a governance analysis, *Environmental Science & Policy* 66 (2016) 62–72. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2016.08.002>
- UN- HABITAT, 2009, Urban Governance index (UGI) a tool to measure progress in achieving good urban governance. www.unhabitat.org .

- Yousaf, M., Ihsan, F & .Ellahi, A. (2016). Exploring the impact of good governance on citizens' trust in Pakistan. *Government Information Quarterly*, 209-200, (1)33. <https://doi.org/10.1016/j.giq.2015.06.001>
- Ziari, K, Yadalah-nia, H, Yadalah-nia, H, 2021, analysis of urban management performance with emphasis on good governance indicators from the perspective of citizens (case study: Sari city), research and urban planning, Year 11, serial number 40, pp. 1-16 .
<https://dorl.net/dor/20.1001.1.22285229.1399.11.40.1.8> [in Persian]
- Zibaei, N, 2009, urban governance; The basis of city sustainability, available on the site: <http://citymanager.blogfa.com> [in Persian]
- Ziyari, K, Pourahmad, A, Hataminejad, H and Bastin, A, 2018, measuring and evaluating the effects of good urban governance on the livability of cities (case study: Bushehr city), *Urban Research and Planning Journal*, No. 34, pp. 1-18 [in Persian]